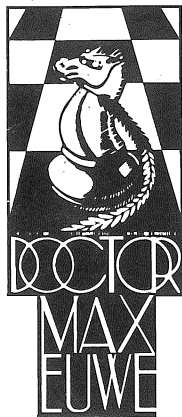
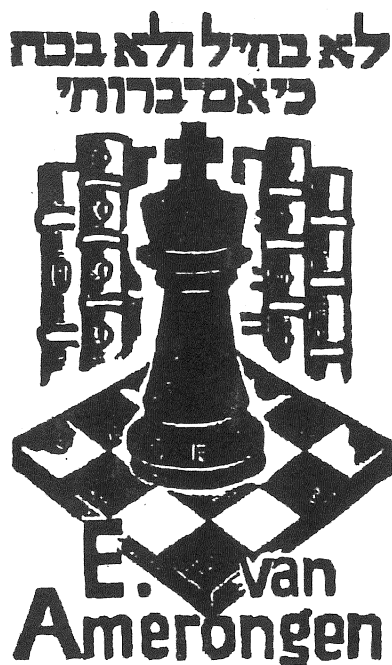

NIEUWSBRIEF

Toelichting
omslagillustratie:
Zie pag. 8.

Ex libris van E. van Amerongen

nummer 66
december 2004

ISSN 0927-9768

Geopend:
Dinsdag t/m vrijdag
en de eerste zaterdag
van de maand,
10.30-16.00 uur

MAX EUWE-CENTRUM

POSTBUS 11513 • 1001 GM AMSTERDAM

MAX EUWEPLEIN 30A • TELEFOON 020-625 7017 • FAX 020-639 2077

e-mail euwemec@xs4all.nl website <http://www.maxeuwe.nl/>

BESTUUR + MEDEWERKERS

F. de Grave, voorzitter
K. van Harn, secretaris
A. Riemens, penningmeester

H. Böhm
J. Nagel
H. Ree
G. Valk
C. Visser, vice-voorzitter
W. Vermeend

Adviseur topschaak: J.H. Timman
Adviseur wetenschap: H.J. van den Herik
Bibliothecaris: F.F. Verbeek
Museum en pr-coördinator: E.E. Dirksen
Schaaktechnisch medewerker: A.C.M. Sibbing
Financieel administrateur: A. Bezemer
Museumconservator: P. Verwilligen
Secretariaat: E.E. Dirksen en C. Lesger
Vrijwillige medewerkers: A. van Dijk, P.J. van der Horst, B. Kenbeek, H. Kok, H.J.M. Leeners, F. London, S. Sival, E. Straat, F.F. Verbeek, H. Vinke, W.G. Vijvers, C. ten Woude

MUSEUM

Prins Bernhard Cultuurfonds Museum Prijs

In het kader van de Prins Bernhard Cultuurfonds Museum Prijs heeft een commissie van de Nederlandse Museumvereniging (NMV) de afgelopen jaren bezoeken gebracht aan musea die zijn gewijd aan het werk, de verzameling of het gedachtegoed van één persoon. Dat kan bijvoorbeeld een kunstenaar zijn, een staatsman, filosoof, zeeheld of Max Euwe.

Het Max Euwe-Centrum is onder de loep genomen, maar heeft niet aan de criteria voldaan: wél het museum SIMON VAN GIJN – museum aan huis in Dordrecht.

Simon van Gijn leefde van 1836–1922 aan de Nieuwe Haven (29–30) in Dordrecht en bracht tijdens zijn leven een enorme verzameling bijeen van prenten, meubels, glas, zilver, scheepsmodellen, speelgoed en kleding. Zijn huis, zo bepaalde hij, moest na zijn dood een museum worden, waar mensen kennis konden nemen van de rijke geschiedenis van stad en land en vooral genieten van mooie dingen: een museum aan huis.

Op 11 november 2004 werd de prijs in Amsterdam uitgereikt: onze hartelijke gelukwensen aan dit onderscheiden museum (www.simonvangijn.nl).

Huis Marseille

Het inter museale contact in Amsterdam brengt ons

regelmatig op werkbezoek bij collega-musea, zoals dit najaar bij het Huis Marseille aan de Keizersgracht 401. Sinds 1999 is er de culturele instelling Huis Marseille, Stichting voor Fotografie gevestigd. De ter gelegenheid van het eerste lustrum ingerichte tentoonstelling TAKE FIVE is absoluut de moeite waard om te bezichtigen, evenals trouwens het pand, dat uit 1665 stamt (www.huismarseille.nl).

Iris Slock

Zij is beeldend kunstenares met interesse in schaken, zoals uit haar werk blijkt. U vindt haar werk op www.iris.slock.nl.

KrabceK

Wat? Ja, KrabceK is een nieuw bordspel, dat begin november in Amsterdam geïntroduceerd en gepresenteerd werd door Paul Clark, die het spel ontwikkeld heeft.

KrabceK wordt gespeeld op een bord met 16 tegels die bij elk spel geschud en opnieuw gelegd worden. Er schijnen bijna negen miljoen varianten mogelijk te zijn en KrabceK schijnt alles in zich te hebben waardoor ook de liefhebbers van schaken bekoord zouden raken. Een nouveauté. Oordeelt u zelf en surf naar www.krabcek.nl.

Wisseltentoonstelling 2004

En, die aangekondigde wisseltentoonstelling (werktitel IB, First Lady of Chess) over vignetten en speld-

jes, denkt u misschien, hoe staat het daarmee? Goed, we zijn druk bezig met de realisatie. Wanneer u in januari 2005 in Amsterdam bent, komt u dan eens kijken.

Uitgeverij Tirion

Deze uitgeverij presenteert half december dit jaar vier schaaktitels: *Beroemde schaakcafés en hun illustere gasten*, auteur Leo Diepstraten; *Briljant Schaken 2004*, auteurs Hans Böhm en Jan Timman; *Schaakopeningen deel 1* van Paul van der Sterren en *Meesterlijke schaaklessen deel 1* van Hans Böhm en Herman Grooten.

Boeken van bestuurders

Bij het ter perse gaan van deze Nieuwsbrief, bleken andere boeken recent op de markt gebracht te zijn. Hoewel, geschreven door een huidige en een voormalige MEC-bestuurder, is het schaken niet het onderwerp.

'De invoering van de gekozen burgemeester is een oplossing voor een probleem dat niet bestaat en zal leiden tot verzwakking en chaotisering van het lokaal bestuur'. Dat is een van de acht stellingen van het proefschrift *AZ is de naam! Vijftig jaar betaald voetbal in Alkmaar 1954-2004*, waarop ons bestuurslid Gerrit Valk op 23 november 2004 de doctorstitel verwierf. En van de hand van onze ex-voorzitter Errit Petersma verscheen *Zenuwarts in Zeeland*. Beiden van harte proficiat!

Dit najaar in het Max Euwe-Centrum

Er is een toenemende belangstelling voor het

museum, trouwens voor het hele Centrum.

Naast de gebruikelijke halfjaarlijkse boekenruilmarkt vinden er meer activiteiten – ook in de avonden en weekends – plaats.

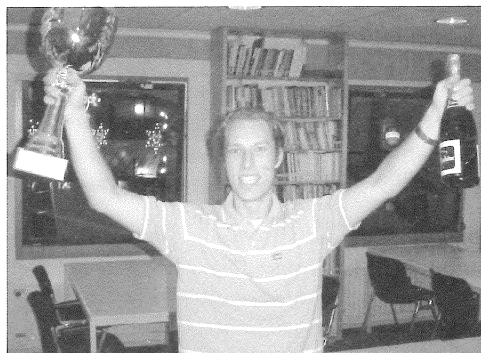
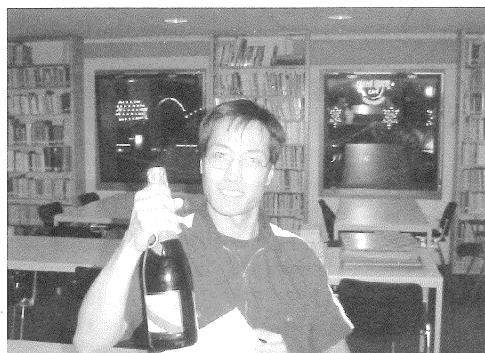
Bijvoorbeeld activiteiten als gevolg van een nauwere samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB), die in 2004 dames- of herentrainingen, plus cursussen in het MEC onderbrengt; een ons verheugende ontwikkeling, die vreugdevolle herinneringen oproept. Evenals het – door het enthousiasme van de deelnemers – hartverwarmende bedrijfs-schaaktoernooi van negen (!) ronden van onze accountant PricewaterhouseCoopers (PwC) op een zaterdag in november. Een succesvol evenement wanneer men naar de foto's van de gelukkige winnaars kijkt.

De Alexander Rueb Vereniging van Eindspel Studies (ARVES) liet begin december René Mayer een lezing over *El Cuadrato Magico* houden.

Wij, de Museumcommissie,* bedanken u oprecht voor uw inbreng in allerlei vorm gedurende het afgelopen jaar en wensen u allen plezierige feestdagen en een voorspoedig 2005.

* Leo Diepstraten, Eveline Dirksen, Hans Kok, Carolien Lesger, Prosper Verwilligen, Lot Zwolsman

Eveline Dirksen,
Museum en pr-coördinator

Bij het bedrijfsschaaktoernooi van *PricewaterhouseCoopers* in het MEC waren twee winnaars: de beste van de dag (*een relatie van PwC*) en de man met beide armen in de lucht: de beste die in dienst is bij PwC.

Tijdens het Amsterdam Chess Tournament afgelopen zomer stond in de hal van het Universitair Sport Centrum aan de De Boelelaan een vitrine met schaakboeken. Het waren enkele exemplaren uit de Alexander Rueb Collectie van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam (UBA). De Universiteit van Amsterdam was een belangrijke sponsor van dit schaaktoernooi en daarom mocht ze op de een of andere manier blijf geven van haar bestaan tijdens het toernooi. Dat deed ze onder meer door op deze wijze iets te laten zien van de schaakcollectie.

Daarnaast hield Hans Ree halverwege het toernooi, tijdens een zogenaamde relatiedag, een causerie over

de schaakcollectie en de tentoongestelde titels in het bijzonder. Monique Kooijmans, communicatiemedewerker van de Universiteitsbibliotheek en fotograaf, bezocht de lezing van Hans Ree en schreef voor het tijdschrift *UvA-link* een artikel over de schaakcollectie.

Wie een schaakboek – of ander materiaal – uit de UBA wil lenen of inzien heeft een lenerspas nodig, kosten: € 22,50 per jaar (gratis voor onder meer studenten en medewerkers van de Nederlandse universiteiten). Er zijn ook dag- en maandpasjes.

Ko van Ham,
secretaris Max Euwe-Centrum

Schaakcollectie UB: een toegankelijke bron van kennis voor iedere schaker!

De schaakcollectie van de Universiteitsbibliotheek is sinds 1961 in bruikleen gegeven door de Alexander Ruebstichting. Deze stichting is genoemd naar de jurist, auteur en schaker Alexander Rueb (1882-1959). Hij was een van de oprichters van de FIDE (Fédération Internationale des Echecs) en van 1924 tot 1949 voorzitter van deze bond, opgevolgd door Bror Rogard, die in 1970 plaats maakte voor weer een Nederlander, prof. dr. Max Euwe. Door toedoen van Alexander Rueb zijn vele schaakevenementen in handen van de Wereld Schaakbond gekomen.

De band tussen de UB en het schaakspel bestaat overigens al jaren. Van de beroemde match tussen Euwe en Aljechin in 1935 om het wereldkampioenschap, uiteindelijk gewonnen door Euwe, werden verschillende partijen gespeeld in de fraaie, historische Militiezaal in de UB.

Ook computerschaak

De door de Rueb-stichting bijeengebrachte schaakbibliotheek omvat momenteel ongeveer 2200 publicaties en zo'n 1000 tijdschriften. Uitgangspunt was de oorspronkelijke bibliotheek van Rueb, daarna met een groot aantal titels verrijkt door schenkingen van Euwe. In de catalogus is overigens ook het al aan-

wezige schaakmateriaal in de UB opgenomen.

In 1972 verscheen een voorlopige catalogus (gereproduceerde cataloguskaartjes) en in 1988 onder auspiciën van de Alexander Rueb-Stichting de systematisch ingedeelde *Catalogus van de schaakcollectie* (Amsterdam, Universiteitsbibliotheek. XIV, 320 pp).

De catalogus is ingedeeld in 25 rubrieken als Geschiedenis en oude literatuur, Schaakstukken, Opening, Middenspel, Eindspel en eindspelstudies, Olympiades, Toernooien, Wereldschaakbond – en zelfs al een afdeling Computerschaak.

Voor iedereen raadpleegbaar

Het is een bescheiden collectie vergeleken met de twee grootste bekende schaakverzamelingen van elk ruim twintigduizend titels: de Cleveland Library in de United States, de Van der Linde-Niemeijercollectie bij de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Ook is ze zelfs nog bescheiden in vergelijking met enkele bestaande privé-collecties van verzamelaars, zoals die van de bekende Duitse grootmeester Lothar Schmid, hoofdscheidsrechter bij de beroemde in 1972 te Reykjavik gehouden tweekamp om het wereldkampioenschap tussen Bobby Fischer en Boris Spasski. Maar aan de doelstelling van Euwe:

het aanleggen van een interessante schaakbibliotheek, voor iedereen raadpleegbaar (www.uba.uva.nl) en waaruit iedereen in binnen- en buitenland boeken kan lenen, voldoet zij zeer zeker. De collectie wordt nog steeds aangevuld.

Hans Ree

Hoewel de verzameling schaakboeken in de UB dus niet de grootste is in Nederland, prees ook Hans Ree tijdens het Amsterdam Chess Tournament de toegankelijkheid ervan.

‘Deze collectie is een belangrijke bron van kennis voor iedere schaker’, zo vertelt hij.

Hij legt aan de hand van acht schaakboeken een relatie tussen schakers en de schaakcollectie van de UB. Ree noemt bijvoorbeeld het boek van de beroemde UvA-hoogleraar Adrianus de Groot (bekend als A.D. de Groot) *Het denken van den schaker*, Amsterdam 1946. De Groot gaf een groot aantal schakers stellingen op, liet ze praten en legde daarbij (niet anoniem...) de denkpatronen vast. Ree heeft zich bij het lezen van dit boek soms verbaasd over ‘de onzin’ die sommige schakers uitkraamden.

‘Hoe kunnen deze mensen schaken?’ Het boek is inmiddels een klassieker, ook internationaal.

Ook is Hans Ree onder de indruk van het boek van Paul R. Van Bilguer (*Handbuch des Schachspiels*, Leipzig 1916) en vooral van het dramatische leven en sterven van de in 1840 op 25-jarige leeftijd aan tbc gestorven Duitse schaker. Dit boek – ook ‘De Bilguer’ genoemd – is door een vriend voltooid en een eeuw lang beschouwd als de bijbel van de serieuze schaker.

Een ander voorbeeld is het boek *Kerkvaders der schaakgemeente* door Antonius van der Linde, Utrecht 1875. De curieuze Van der Linde heeft veel belangrijke schaakboeken geschreven.

Hans Ree (foto: Monique Kooijmans)

Ree bestempelt hem als ‘de merkwaardigste Nederlander aller tijden’. Van der Linde was een ruziezoeker, hetgeen zijn leven en werken niet vergemakkelijkt heeft. Zo bestreed hij dat Laurens Janszoon Coster de uitvinder van de boekdrukkunst was. Slechts één jaar (tot hij weer ruzie kreeg) was Van der Linde hoofdredacteur van het Nederlandse schaakblad *De Schaakwerld*. In dat jaar verloor de hoofdredacteur een schaakwedstrijd van Multatuli. Het wedstrijdverslag in *De Schaakwerld* doet echter iets héél anders vermoeden...

Monique Kooijmans

Biografieën

Zelden zullen de levens van twee schakers zo van elkaar verschillen hebben als die van Vladimirs Petrovs en Magnus Carlsen.

De eerste leerde op dertienjarige leeftijd de schaakregels en is bij het grote publiek volstrekt onbekend. De laatste is op dezelfde leeftijd al grootmeester en wereldberoemd. Petrovs werd op 27 september 1908 (Gaige en Whyld geven 1907 als geboortjaar) geboren in Riga. Zoals gezegd leerde hij op relatief late leeftijd schaken, maar daarna ging het snel.

In 1926 werd hij kampioen van zijn geboortestad en gedeeld tweede in het kampioenschap van Letland. Petrovs speelde in diverse (inter)nationale toernooien met als hoogtepunt de gedeelde overwinning in het zeer sterk bezette toernooi in Kemerij 1937. Petrovs scoorde net als Reshevsky en Flohr 12 uit 17 en liet wereldtoppers als Aljechin, Keres, Fine en Bogoljubov achter zich. Ook zijn prestaties tijdens de diverse schaakolympiades in die tijd waren indrukwekkend.

Dat bijna niemand de naam Petrovs meer kent komt door zijn tragische einde. In 1942 maakte hij blijkbaar voor het toenmalige Sovjet-regime onwelgevalige opmerkingen en werd hij verbannen naar een van de goelagkampen. Sindsdien werd niets meer van hem vernomen en werden alle sporen die naar zijn bestaan verwezen uitgewist. Zijn vrouw heeft bijna vijftig jaar onderzoek gedaan naar zijn overlijden en kreeg pas na de perestrojka het officiële bericht dat Petrovs op 26 augustus 1943 in een kamp was overleden aan longontsteking en ondervoeding.

Andris Fride heeft na lang onderzoek 265 partijen van Petrovs uit originele bronnen weten te verzamelen en hem daarmee aan de vergetelheid ontrukkt (1). Curieus detail is dat ook in het Max Euwe-Centrum een aandenken aan Petrovs is bewaard gebleven. In ons museum hangt Aljechins originele notatieformulier van zijn partij tegen Petrovs tijdens de olympiade in Warschau uit 1935. Petrovs werd pas zestig jaar na zijn overlijden met een biografie vereerd.

Van Magnus Carlsen is nu al – 13 jaar oud – een biografie verschenen (2). Uiteraard staat Carlsen pas aan het begin van een hopelijk glansrijke carrière en wellicht is deze uitgave wat prematuur maar het onderwerp Carlsen is sinds zijn spectaculaire optreden tijdens Wijk aan Zee 2004 een hot item. Velen zien in hem een toekomstig wereldkampioen en er doen over zijn geheugen fenomenale verhalen de ronde. Zijn prestatiecurve op schaakgebied is in ieder geval uniek. Pas op zijn achtste jaar – tegenwoordig vrij laat – werd zijn interesse voor het schaken definitief gewekt en slechts vijf jaar later behaalde hij de grootmeestertitel. Carlsen wordt gezien als een wonderkind en al ‘de Mozart van het schaken’ genoemd.

Feit blijft dat zijn schaakcarrière nog niet zo lang duurt en dat blijkt ook uit het door grootmeester en voormalig voetbalinternational Simen Agdestein geschreven boek. Alles wordt breed uitgemeten en soms krijg je het idee een dagboek te lezen. Wel is het zo, dat Agdestein de kleine Magnus en zijn familie al jaren kent en daardoor ook wat over het gewone leven van Carlsen kan vertellen. En wat blijkt? Carlsen is net als genoemde Petrovs een groot voetballiefhebber. Aan de vooravond van zijn deelname aan het Essent-toernooi in Hoogeveen bezocht hij de wedstrijd Ajax-Heerenveen. Uitslag 1-3.

- 1) Anders Fride: *Vladimirs Petrovs, a chessplayer's story from greatness to the gulags*, Caissa editions, Yorklyn DE 2004, 190 pag., ISBN 0-939433-61-3. Prijs: \$ 25,-
- 2) Simen Agdestein: *Schaakwonder, hoe Magnus Carlsen de jongste grootmeester ter wereld werd*, New In Chess, Alkmaar 2004, 192 pag., ISBN 90-5691-126-0. Prijs: € 21,95.

Joachim Beyer

In de serie ‘Richtig gespielt’ zijn bij uitgeverij Joachim Beyer weer twee delen verschenen. Eén uitgave is de derde druk van een boek uit 1993. Konikowski behandelt leerzame partijen die reeds in de opening beslist worden (3). Van iedere belangrijke opening zijn een of meer partijen als leerzaam voorbeeld geselecteerd. De lezer krijgt eerst 200 kritieke

stellingen gepresenteerd en later de 200 complete partijen. Het boek kan zowel gebruikt worden als testboek, maar ook als openingenvademecum.

De auteur vertelt af en toe iets over de historie van de opening, haar kenmerken en geeft soms uitgebreide zijvarianten. De pittige opgaven en partijen dateren uit de periode 1968-1993. De ontwikkelingen van de laatste 15 jaar op openingsgebied zal men dus niet aantreffen, maar dat is ook niet de intentie.

Een geheel nieuw boek verscheen over de Caro-Kann (4). Karpov en co-auteur Jewgeni Gik behandelen aan de hand van 60 geselecteerde partijen alle facetten van deze solide verdediging, die Karpov al sinds 1974 op zijn repertoire heeft staan. Uiteraard is dit boek wel helemaal up-to-date voorzover dat in de tijd van internet nog mogelijk is. De oudste partij in dit boek dateert uit 1987 en de meest recente partij is uit 2004. Zoals gebruikelijk in deze serie zijn de boeken uitgegeven met een harde kaft en zijn de omslagen vrolijk gekleurd. Toch is er iets vreemds bij Beyer aan de hand. Beide boeken kwamen op 11 november 2004 bij ons binnen. De ene begeleidende brief van de uitgever is gedateerd november 2004, maar een andere brief vermeldt: mei 2004. Curieus. Maar wie in de boeken zelf kijkt ziet daar als copyrightjaar 2005! Het is de eerste keer dat ik boeken recenseer die officieel nog niet bestaan.

- 3) Jerzy Konikowski: *Eröffnungen, richtig gespielt*, Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2005, 184 pag., ISBN 3-88805-422-2. Prijs: € 17,30.
- 4) Anatoli Karpow: *Caro-Kann Verteidigung, richtig gespielt*, Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2005, 198 pag., ISBN 3-88805-482-6. Prijs: € 19,40.

Nederlandse uitgaven

Soms wordt er bij iemands jubileumverjaardag een liber amicorum samengesteld. Vrienden en kennissen leveren een bijdrage waarin de jubilaris centraal staat. Hans Bouwmeester draaide de zaken om. Hij schreef zelf ter gelegenheid van zijn 75^e verjaardag een boek voor zijn vrienden (5).

Het onderwerp was het beroemde toernooi van Sint-Petersburg 1895/1896. Vier giganten van die tijd

(Steinitz, Lasker, Pillsbury en Tsjigorin) bonden met elkaar de strijd aan. Het toernooi zou bekend worden als 'het doorgeknipste toernooi'. Op de helft van het toernooi - na 9 ronden - ging de Amerikaan Pillsbury fier aan de leiding, maar hij stortte daarna compleet in en verloor vijf partijen op rij. In het verleden is veel gespeculeerd over deze dramatische wending. Het verhaal gaat dat Pillsbury zo van slag was omdat bij hem tijdens het toernooi syfilis werd geconstateerd. Hoe het ook zij, het was een gedenkwaardig en historisch toernooi dat anderhalve maand duurde. Het remisepercentage was laag, mede omdat een winstpartij 80 mark opleverde, remise 40 Mark en verlies 20 Mark. Op rustige wijze - bijkans op dicteertempo - worden de 36 partijen door Bouwmeester becommentarieerd en in hun historische context geplaatst. Het boekje is zeer fraai vorm gegeven, maar slechts voor enkelen weggelegd. Bouwmeester liet 100 exemplaren drukken enkel en alleen om uit te delen aan vrienden en bekenden. Enig minpuntje is dat enkele diagrammen niet op de juiste plaats staan.

Uitgeverij Tirion Sport is zoals bekend de laatste tijd actief op schaakgebied. Naast het traditionele jaarboek van Jan Timman en Hans Böhm worden ook andere werken uitgegeven. Onlangs verscheen een leerboek voor beginners. Böhm en Grooten gingen uit van de lesmethode Brunia/Van Wijgerden, maar goten het in een nieuw jasje speciaal voor volwassenen. In dit deel voor de absolute beginners wordt de loop der stukken uitgelegd. Vervolgens kan de lezer zich uitleven in oefeningen. In een later werk komen pas de rochade en de en-passantregel aan bod. Deze opzet is uiteraard arbitrair. Wel is het leuk te vermelden dat zelfs op het allerhoogste niveau de regels van bijvoorbeeld de rochade twijfels oproepen. Zo ging tijdens het Interpolistotoernooi van 1986 grootmeester Alexander Beljavski bij arbiter Geurt Gijssen informeren of hij met wit lang mocht rocheren terwijl er een zwart paard op veld d2 stond.

- 5) Hans Bouwmeester: *Een schitterend schaaktornooi*, eigen beheer, Culemborg 2004, 86 pag.
- 6) Hans Böhm/Herman Grooten: *Meesterlijke schaaklessen, deel 1*, Tirion Sport, Baarn 2004, 96 pag., ISBN 90-4390-620-4. Prijs: € 9,98.

De Nieuwsbrief is bestemd voor de donateurs van het Max Euwe-Centrum. U kunt de Nieuwsbrief regelmatig ontvangen door donateur te worden van de Stichting Max Euwe-Centrum, door een bedrag van minimaal € 15,00 per kalenderjaar (meer mag ook) over te maken op Postbankrekeningnummer 5401670 t.n.v. Max Euwe-Centrum te Amsterdam. Of door te bellen: 020-6257017, waarbij u advies omtrent de betaling mag verwachten.

FINANCIËN

De activiteiten van het Max Euwe-Centrum worden financieel mogelijk gemaakt door:
Straet Holding B.V., NRC Handelsblad, de Koninklijke Nederlandse Schaakbond en de Gemeente Amsterdam.

VAN HET BESTUUR

De boekenruilmarkt in het MEC op de laatste zaterdag van november werd goed bezocht, terwijl er die dag toch KNSB-competitie werd gespeeld. Ook liefhebbers uit Duitsland en Zweden schaarden zich onder de bezoekers. Van een van de verzamelaars, Jurgen Stigter, kreeg het MEC die dag een bijzonder presentje: een pas verschenen boekje met schaa-exlibris. De 60 pagina's (A4-formaat) die de catalogus telt, is fraai vormgegeven. Meer dan 300 plaatjes staan erin afgedrukt, sommige op groot formaat en vele zelfs in kleur. Deze catalogus, getiteld Chess Ex Libris, is daardoor meer dan een kleinood en met zo'n gift is het MEC dan ook zeer ingenomen.

Een ex-libris is een eigendomsmerk, in oorsprong bedoeld om in een boek aan te brengen om daarmee aan te geven wie de eigenaar is. Er zijn heel veel ex-libris met schaakmotieven. Zo zijn er alleen van de Belg Karel Falley al twee catalogi verschenen met in totaal 1239 schaa-exlibris (aanwezig in het Max Euwe-Centrum).

Het nu verschenen boekje van Ray Alexis bevindt zich natuurlijk ook in het MEC. Het zal ook wel bij de uitgever in de Verenigde Staten te koop zijn, want er staat een prijs in vermeld (28 US dollar).

Op de omslag van deze Nieuwsbrief de ex-libris van Eddie van Amerongen, een sterke schaker van voor de oorlog. De ex-libris is gemaakt door Fré Cohen, een bekende sociaal-democratisch sierkunstenaar en grafica, geboren te Amsterdam op 11 augustus 1903 en overleden te Hengelo (O) op 14 juni 1943.

Ko van Ham,
secretaris Max Euwe-Centrum

Het Max Euwe-Centrum stelt goede ideeën op prijs. Degenen die met ons mee willen denken over mogelijkheden op het gebied van bijvoorbeeld (schaak)-tentoonstellingen of andere activiteiten, worden verzocht ons daarvan op de hoogte te stellen.

Schaakboekenverzamelingen kan men legateren aan de Stichting Max Euwe-Centrum. Als u daarover denkt of iemand kent met deze gedachte, houden wij ons van harte aanbevelen.

Het Max Euwe-Centrum geniet ook (fin)materiële steun, namelijk van:
Deloitte, PwC, Chess Base, Corel, Nederlandse Gasunie, Network Associates /McAfee, New In Chess, Galdema Nederland, Ondernehmensvereniging Max Euweplein